

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Zorgboek beroerte (CVA)

Amsterdam: Stichting September, 2006

(zie www.boekenoverziekten.nl)

272 pagina's

In dit praktische handboek voor CVA-patiënten, naastbetrokkenen en hulpverleners worden op eenvoudige wijze alle facetten rondom een beroerte beschreven. De werking van het brein, het ontstaan van een beroerte, de behandeling en het herstel komen aan bod. De nadruk ligt op de soort gevolgen, zoals lichamelijke verandering, denken, emoties, seksualiteit en gedrag, en het omgaan met deze gevolgen. De invloed van een beroerte op naastbetrokkenen krijgt hierbij ook aandacht. Bij de 'zakelijke' gevolgen komen de verschillende vormen van hulpverlening, patiëntenorganisaties en (wettelijke) regelingen aan bod. Tevens worden de belangrijkste risicofactoren voor een beroerte beschreven en tips gegeven voor een gezond leven ter voorkoming of vermindering van de kans op een beroerte. Het boek dient als naslagwerk, waarbij informatie kan worden opgezocht die past bij de fase waarin de patiënt met een beroerte zich bevindt.

Neurologie van cognitie en gedrag in hoofdlijnen

R. Haaxma

Maarssen: Elsevier, 2006

256 pagina's

Haaxma was al betrokken bij het eerste Nederlandse boek over neuropsychologie (*Neuropsychologie in Nederland*, Jennekens e.a., 1970). Nu heeft hij een boek geschreven dat weliswaar een grote overlap vertoont met neuropsychologie-inleidingen, maar toch vooral voor (gedrags)neurologen bedoeld is. Dat betekent dat er meer over hersenen en hersenaandoeningen gesproken wordt, waarbij men bij aandoeningen moet denken aan letsels in bepaalde gebieden van de hersenen met de bijbehorende uitvalsverschijnselen bij volwassenen. Het is een compact boek met weinig theoretische uitwe-

dingen, maar met handige overzichten, schema's en illustraties.

Mental fatigue: Costs and benefits

Maarten Boksem

Proefschrift, Rijksuniversiteit

Groningen, 2006

96 pagina's

Boksem promoveerde bij Meijman en Lorist, die al vele jaren succesvol onderzoek doen naar mentale vermoeidheid. Een cruciaal issue bij volgehouden aandacht is of het gaat om verlies van sensitiviteit of een aanpassing van het responscriterium (respectievelijk d' en β). In veel volgehouden aandachtsonderzoek neemt men taken van twintig, dertig of veertig minuten en niet zelden vindt men dan niet al te veel. Boksem hield zijn (gezonde) proefpersonen drie uur bezig met Schneider & Shiffrin-achtige detectietaken en met psychofysiologische metingen, met name ERN (Event Related Negativity) bij fouten. Boksem beargumenteert dat vermoeidheid een signaal is voor de persoon om een minder energie vergende strategie te gaan hanteren. Een verlaagd dopaminegehalte hangt hier sterk mee samen.

The lost self: Pathologies of the brain and identity

T. Feinberg & J.P. Keegan (red.)

Oxford: Oxford University Press,

2005

275 pagina's

Het Ik is een raadselachtig verschijnsel en de uitvalsverschijnselen die eraan gekoppeld worden zijn misschien nog onbegrijpelijker dan het neglectsyndroom. Feinberg en Keegan hebben een reeks internationale experts gevraagd om allerlei onderwerpen te bespreken, zoals Stuss en medewerkers over de rol van de frontaalkwabben bij zelfbewustzijn, Fujiwara en Markowitsch over autobiografische geheugenstoornissen, Goldenberg over lichaamsschema, Feinberg e.a. over *delusional misidentification* en reduplicatie, Baron-Cohen over autisme en nog diverse anderen.

J. Allan Hobson is een patiënt die twee infarcten heeft overleefd met allerlei complicaties en hij vertelt in een hoofdstuk zijn verhaal. Hij geeft aan dat zijn Ik in wezen nog intact is. Mooi om te zien dat het voor wetenschappers moeilijk is om het Ik te definiëren en dat een CVA-patiënt weet dat zijn Ik intact is. Voor neuropsychologen die iets verder willen kijken dan aandacht- en geheugentests is dit een prachtig boek.

Speech therapy in patients with neuromuscular disorders and Parkinson's disease: Diagnosis and treatment of dysarthria and dysphagia

Bert de Swart

Proefschrift, Radboud Universiteit

Nijmegen, 2006

174 pagina's

Het proefschrift van De Swart, als taal-spraakpatholoog werkzaam op een neurologische afdeling, illustreert op voorbeeldige wijze hoe een clinicus zijn eigen (en dat van zijn vakgenoten) diagnostische en therapeutische activiteiten met behulp van goed onderzoek kan verbeteren. Het bevat studies naar dysarthrie (3) en dysfagie (4) bij verschillende populaties, met name Myotone Dystrofie, Parkinson, unilaterale perifere facialis paralyse en Myasthenia Gravis. De Swart heeft aangetoond dat spierdystrofie ook effecten heeft op de spraakmotoriek en dat het dan vooral gaat om een opstartprobleem: bij langer spreken gaat het beter, in tegenstelling tot het patroon bij andere neuromusculaire aandoeningen. Parkinsonpatiënten blijken zacht te spreken en op een hoge toon. Het is beter om die patiënten te leren met een lage stem te praten. In het tweede deel wordt ingegaan op de slikproblemen bij een aantal neurologische aandoeningen, die soms erger blijken te zijn dan men dacht. Bij myasthenia gravis blijken psycho-emotionele factoren die problemen nog eens te versterken. Bij patiënten met oculofaryngeale spierdystrofie, die veel hinder ondervinden van

ptosis (afhanginge oogleden), blijken de slikproblemen, oorspronkelijk veroorzaakt door de spieraandoening, juist door die ptosis versterkt te worden: ze buigen het hoofd wat achterover! De Swart heeft niet alleen op subtiële wijze allerlei diagnostische problemen bij de kop genomen, maar ook naar de behandeling van die problemen gekeken en tegelijk zijn onderzoeksactiviteiten in het bredere kader van het klinische werk geplaatst. Wie volgt?

The nature of emotional abnormalities in schizophrenia: Evidence from patients and high-risk individuals

- Mascha van 't Wout
Proefschrift, Universiteit van Utrecht, 2006.
211 pagina's

- Het psychiatrisch onderzoeksprogramma in Utrecht is een vruchtbare bron van 'neuro-proefschriften' en Mascha van 't Wout heeft een nieuwe bijdrage geleverd, onder de bezielende leiding van de hoogle-raren De Haan, Kahn en Aleman en dr. R. Kessels als copromotor, voorwaar een zware begeleiding. Van 't Wout wilde aantonen dat niet alle aspecten van emotie aangetast zijn bij schizofrenie en dat een verstoorde emotie niet alleen kenmerkend is voor schizofreniepatiënten, maar ook aantoonbaar is bij hoog-risicogroepen, met name broers en zussen. In het onderzoek werd gekeken naar de effecten van emotionele expressie in gezichten, maar ook naar het effect van dreigende objecten in een object-localisatiegeheugentaak. Daarbij werden zowel gedragsmaten als fysiologische (huidgeleiding, hartslag en ademhaling) reacties gemeten. Vooral de gecontroleerde emotionele verwerking (perceptie) lijkt verstoord. De ervaring lijkt daarentegen intact of zelfs iets versterkt. Dat laatste leek gekoppeld aan het hebben van positieve symptomen (en dat werd ook gevonden bij niet-schizofrene mensen die hoog scoren op een hallucinatieschaal), terwijl de

ernst van de emotionele perceptieproblemen aan negatieve symptomen was gecorreleerd. Broers van schizofreniepatiënten blijken met name moeite te hebben in het onder woorden brengen van hun emoties. Ten slotte werd de relatie tussen emotie en beslissen onderzocht met behulp van het Ultimatumspel waarbij men keuzes moet maken bij eerlijke en oneerlijke aanbiedingen. Broers en zussen bleken vaker een oneerlijk bod af te wijzen dan mensen zonder genetische gevoeligheid voor schizofrenie. Van 't Wout concludeert dat emotie een grotere invloed heeft op het beslisgedrag, maar of het afwijzen van een oneerlijk aanbod nu zo slecht is?

The student's guide to cognitive neuroscience

- Jamie Ward
Hove: Psychology Press, 2006
403 pagina's

- De laatste tijd ontving ik diverse boeken die een inleiding geven op het gebied van de neuropsychologie en/of de cognitieve neurowetenschappen. Ik kwam maar zelden in de verleiding om na te denken over het inruilen van het tekstboek dat we momenteel in Nijmegen gebruiken (*Cognitive neuroscience* van Gazzaniga e.a., naast *Klinische neuropsychologie*). Het boek van Ward heeft me wel aan het twijfelen gebracht. Het heeft de didactische features van moderne boeken: veel structuur, gebruik van kleuren, vetgedrukte belangrijke termen, veel figuren, tabellen en schema's, boxen met specifieke thema's, samenvattingen en aanwijzingen voor verdere literatuur. Voor docenten die het boek gaan gebruiken zijn er nog allerlei extra's (slides; vragenpools!). Dierstudies, patiëntstudies en neuro-imagingstudies bij gezonden komen aan de orde. Na een bespreking van die onderzoeksbenaderingen en de methodologische haken en ogen ervan, komen de functionele domeinen aan de orde, inclusief de sociale en emotionele aspecten. Het lijkt mij een geweldig boek om eerstejaarspsychologiestu-

denten direct duidelijk te maken dat de vroegere biologische psychologie en de cognitieve psychologie geïntegreerd zijn. Zo kan een goed zicht gegeven worden op onze kennis over hoe hersenen gedrag produceren, niet alleen bij vreemde laboratoriumtaken, maar vooral in het dagelijks leven. Het zal hun ook nog eens enthousiast maken voor de psychologie en dat doen niet veel boeken.